

M.Com Semester - 1 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2024 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2018)
ACCOUNTING FOR MANAGEMENT (CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ અનુભવ લીમીટેડની વિગતો નીચે મુજબ છે. જુલાઈ થી ડીસેમ્બર ૨૦૨૩ સુધીના સમયગાળાનું રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો. (20)

માસ	વેચાણ	ખરીદી	મજૂરી	કારખાના ખર્ચાઓ	વહીવટી ખર્ચાઓ	વેચાણ ખર્ચાઓ
મે	200000	90000	18000	12000	7000	8000
જૂન	180000	95000	20000	14000	8000	9000
જુલાઈ	210000	94000	19000	10000	7000	8000
ઓગષ્ટ	170000	94000	15000	13000	5000	8500
સપ્ટેમ્બર	175000	85000	22000	14500	6500	8600
ઓક્ટોબર	220000	72000	18000	11000	7200	9300
નવેમ્બર	212000	75000	21000	9500	7500	7800
ડીસેમ્બર	250000	65000	20000	10000	7400	6500

વધારાની માહિતી:

- 1) રૂ. ૬૦૦૦૦ ના ચંત્રોની ખરીદી જુલાઈ માસમાં કરવામાં આવશે. જેની ચુકવણી ડીલીવરી વખતે કરવામાં આવશે.
- 2) લેણદારો તરફથી ૧ માસની શાખ મુદત આપવામાં આવે છે જ્યારે દેવાદારોને પણ તેટલી જ મુદતની શાખ આપવામાં આવે છે.
- 3) મજૂરી એક અઠવાડિયા પછી ચુકવવામાં આવે છે જ્યારે કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ, વહીવટી ખર્ચ, વેચાણ ખર્ચાઓ જે માસમાં ઉદ્ભવે તે પછીના માસમાં ચૂકવાશે.
- 4) વેચાણ પર 2.5% લેખે કમીશન વેચાણ પછીના બે માસ બાદ ચૂકવાશે.
- 5) ઓગષ્ટમાં રૂ. ૧૮૦૦૦૦ ના એક ચંત્રની ખરીદી કરવામાં આવશે જેના નાણા સરખા હપ્તામાં સપ્ટેમ્બર અને ઓક્ટોબર માસમાં ચૂકવાશે.
- 6) કંપનીની શરૂઆતની રોકડ સિલક રૂ. ૫૦૦૦૦ અંદાજવામાં આવે છે.

અથવા

પ્રશ્ન.૧ નિષ્પોન લિમીટેડ એક પ્રકારના માલસામાન અને એક જ શ્રેણીની મજૂરીનો ઉપયોગ કરીને બે પેદાશનું ઉત્પાદન કરે છે. આવતા વર્ષના અંદાજપત્ર માટે કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે.

વિગત	પેદાશ 'અ'	પેદાશ 'બ'
અંદાજપત્રીય વેચાણ (એકમો)	3600	4800
પેદાશ દીઠ અંદાજીત માલસામાન વપરાશ (કિ.ગ્રા.)	5	3
અંદાજીત માલસામાન પડતર (રૂ. ૧૨ પ્રતિ કિ.ગ્રા.)	12	12
પેદાશ દીઠ મજૂર પ્રમાણિત કલાક	5	4
અંદાજીત મજૂરી દર (રૂ. ૮ પ્રતિ કલાક)	8	8

બેવડા સમયનું પ્રીમીયમ ૫૦% છે અને તે જો કોઈ કામદાર અઠવાડિયામાં ૪૦ કલાક કરતા વધારે કલાક કામ કરે ત્યારે ચૂકવાય છે. ફેક્ટરીમાં ૮૦ પ્રત્યક્ષ કામદારો છે.

પ્રત્યક્ષ કામદારો દ્વારા ખરેખર વસ્તુના ઉત્પાદન માટે ઉપયોગમાં લીધેલ ઉત્પાદિત કલાકના આધારે લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદકતા ગુણોત્તર (કાર્ય ક્ષમતા ગુણોત્તર) ૮૦% છે. વધુમાં, બિન-ઉત્પાદકીય સમય ઉત્પાદિત કલાકના ૨૦% અંદાજીત છે.

અંદાજપત્રીય સમય ૫ દિવસના ૧૨ અઠવાડિયા છે. અને એવું અંદાજવામાં આવે છે કે સમગ્ર સમય દરમિયાન વેચાણ અને ઉત્પાદન એકસરખા ધોરણે થશે.

સમયના શરૂઆતના તબક્કે અંદાજીત માલસામાન નીચે મુજબ રહેશે.

વસ્તુ 'અ'	૧૦૨૦ એકમો
વસ્તુ 'બ'	૨૪૦૦ એકમો
કાચો માલસામાન	૪૩૦૦ કિગ્રા

અંદાજપત્ર સમય દરમિયાન અંદાજીત પ્રવૃત્તિ ના સંદર્ભમાં લક્ષ્યાંકિત આખર સ્ટોક

વસ્તુ 'અ'	૧૫ દિવસ (વેચાણ)
વસ્તુ 'બ'	૨૦ દિવસ (વેચાણ)
કાચો માલસામાન વપરાશ	૧૦ દિવસ

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી તૈયાર કરો.

- ૧) ઉત્પાદન અંદાજપત્ર
- ૨) માલસામાન ખરીદી અંદાજપત્ર
- ૩) પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાક અંદાજપત્ર
- ૪) પ્રત્યક્ષ મજૂરી અંદાજપત્ર

પ્રશ્ન.૨ એક કારખાનાના હિસાબોમાંથી નીચેની માહિતી લેવામાં આવી છે.

(૨૦)

વિગત	અ	બ
વેચાણ કીમત	૨૦૦	૫૦૦
માલસામાન (રૂ. ૨૦ પ્રતિ લીટર)	૪૦	૧૬૦
મજૂરી (રૂ. ૧૦ પ્રતિ કલાક)	૫૦	૧૦૦
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચાઓ	૨૦	૪૦
કુલ સ્થિર ખર્ચાઓ રૂ. ૧૫૦૦૦		

નફાકારક પેદાશ મિશ્ર શોધવા માટે નીચેના ચાવી રૂપ પરીબળોના સંજોગોમાં કંપનીએ કઈ વસ્તુનું ઉત્પાદન વધારે નફાકારક સાબિત થશે તે જણાવો.

- ૧) જ્યારે કાચો માલસામાન ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે
- ૨) જ્યારે મજૂરી/ ઉત્પાદન ક્ષમતા ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે
- ૩) જ્યારે વેચાણ જથ્થો ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે

જો પ્રાપ્ય કાચો માલસામાન ૧૦૦૦ લીટર ઉપલબ્ધ હોય તેમજ દરેક વસ્તુના વધુમાં વધુ ૩૦૦ એકમો ઉત્પાદિત કરવાના હોય તો નફાકારક ઉત્પાદન મિશ્રણ નક્કી કરો.

અથવા

પ્રશ્ન.૨ એક ઉત્પાદક કંપની તેની ૬૦% ક્ષમતાએ ૨૦૦૦૦ એકમોનું ઉત્પાદન કરે છે તેમજ એકમ દીઠ રૂ. ૩૦ના ભાવે વહેંચે છે. વર્ષ ૨૦૨૩ના અંદાજીત આંકડાઓ નીચે મુજબ છે.

વિગત	રકમ
ઉત્પાદન (એકમો)	20000
કાચોમાલ સમાન પ્રતિ રૂ. ૪.૨૫ લેખે	રૂ. 85000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી પ્રતિ રૂ. ૫.૭૫ લેખે	રૂ. 115000
ચલિત કારખાના પરીક્ષ ખર્ચા પ્રતિ રૂ. ૭.૭૫ લેખે	રૂ. 155000
સ્થિર કારખાના પરીક્ષ ખર્ચ	રૂ. 125000
સ્થિર વેચાણ અને વહીવટી ખર્ચાઓ	રૂ. 72500
વેચાણ કીંમતના ૨.૭૫% લેખે ચલિત વેચાણ પડતર	

કંપનીને એક પેઢી તરફથી ૧૦૦૦૦ એકમના ઉત્પાદન માટે એક ખાસ ઓર્ડર મળે છે. કંપની એકમદીઠ રૂ. ૧.૦૦ લેખે નફો કમાવવા માંગે છે. ખાસ ઓર્ડરમાં કોઈ વેચાણ ખર્ચા ઉદભવશે નહિ.

પ્રશ્ન.૩ રેયોન લીમીટેડ રોકાણ પર ૨૦% નફો કમાવવા ૬૦૦૦૦૦ એકમોનું વેચાણ કરવાનો અંદાજ બાંધે છે. (15) તેઓ નીચેની માહિતી પૂરી પાડે છે.

કાચમી મિલકતો	૧૦,૦૦,૦૦૦
ચાલુ મિલકતો	૩૦,૦૦,૦૦૦
સ્થિર ખર્ચાઓ	૧૦,૦૦,૦૦૦
ચલિત ખર્ચાઓ એકમદીઠ રૂ. ૨ લેખે	

બજાર સંશોધન પ્રમાણે કંપની બજારમાં માત્ર ૪૦૦૦૦૦ એકમોનું જ વેચાણ કરી શકે તેમ છે આથી તે વિભાગ 'P' ને ખરીદી કરવા માટે દરખાસ્ત મુકે છે. વિભાગ 'P' ના મેનેજર એકમ દીઠ રૂ. ૩ લેખે ઉત્પાદન ખરીદવા તૈયારી દર્શાવે છે પરંતુ, મેનેજર એકમદીઠ રૂ. ૫ લેખે વેચાણ કરવા મક્કમ છે.

જો વિભાગ 'P' આ માલસામાન ખરીદે નહિ અને બજારમાં માત્ર ૪૦૦૦૦૦ એકમોનું વેચાણ કરવામાં આવે તો કાચમી મિલકતોમાં ૧૦%ની અને સ્ટોકમાં રૂ. ૨૦૦૦૦૦ અને સ્થિર ખર્ચામાં રૂ. ૧૪૦૦૦૦ ની બચત થશે.

વિભાગ 'P' ને ૨૦૦૦૦૦ એકમો, એકમ દીઠ રૂ. ૩ લેખે ફેરબદલ કરવા જોઈએ કે કેમ તે અંગે સલાહ આપો

અથવા

પ્રશ્ન.૩ મારુતિ કંપની લીમીટેડના બે વિભાગો છે 'X' અને 'Y'. વિભાગ 'X' નું ઉત્પાદન બજારમાં વેચવામાં આવે છે તેમજ વિભાગ 'Y' નું ઉત્પાદન વધુ પ્રક્રિયા માટે મોકલાય છે વિભાગ 'Y' ના મેનેજર જણાવે છે કે 'Y' ની ફેરબદલી કીમત ઉંચી છે.

કંપનીની કુલ મિલકતો રૂ. ૮ લાખની છે. 'X' ૪૦૦૦૦ એકમોનું અને 'Y' ૧૦૦૦૦ એકમોનું પ્રતિ રૂ. ૨૦ની કીમતે વેચાણ કરે છે.

માંગમાં ફેરફાર થવાની કોઈ અપેક્ષા નથી. ચલિત ખર્ચ એકમદીઠ રૂ. ૧૨ અને સ્થિર ખર્ચાઓ રૂ. ૨ લાખ છે.

વિભાગ 'Y'નો મેનેજર એવી અપેક્ષા રાખે છે કે ફેરબદલી કીમત રૂ. ૧૮ હોવી જોઈએ.

જો વિભાગ 'Y' આ વેચાણ અટકાવી દે તો તેઓને સ્થિર ખર્ચમાં રૂ. ૩૦૦૦૦ ની અને મિલકતોના રોકાણમાં રૂ. ૧૭૫૦૦૦ ની બચત થશે.

શું વિભાગ 'Y' એ રૂ. ૧૮ની કીંમતે તેનું ઉત્પાદન ફેરબદલ કરવું જોઈએ? વિભાગ 'X' દ્વારા લઘુત્તમ કઈ કીંમત નક્કી થવી જોઈએ?

પ્રશ્ન.૪ ગુણવત્તા પડતરનો ખ્યાલ અને વર્ગીકરણ જણાવો

(15)

અથવા

પ્રશ્ન.૪ મુલ્ય વિશ્લેષણ એટલે શું? મુલ્ય એન્જીનીયરીંગ નફા પરની અસરો સમજાવો.

ENGLISH VERSION

Que.1 Following is the details of Anubhav limited. Prepare cash budget for the period of July to December, 2023. (20)

Month	Sales	Purchase	Wages	Factory Expenses	Administration Expenses	Selling Expenses
May	200000	90000	18000	12000	7000	8000
June	180000	95000	20000	14000	8000	9000
July	210000	94000	19000	10000	7000	8000
Aug	170000	94000	15000	13000	5000	8500
Sep	175000	85000	22000	14500	6500	8600
Oct	220000	72000	18000	11000	7200	9300
Nov	212000	75000	21000	9500	7500	7800
Dec	250000	65000	20000	10000	7400	6500

Additional Information:

- 1) Machinery to be purchased for Rs. 60000 in July will be payable on delivery.
- 2) Period of credit allowed by Creditors is 1 month and the same credit period is allowed to Debtors.
- 3) Wages are paid after one week, while factory overheads, administrative expenses, selling expenses are paid one month after the month in which they are incurred.
- 4) A sales commission of 2.5% on sales is paid two months after sales.
- 5) Machinery to be purchased in August for Rs. 180000 is payable in equal installments in September and October.
- 6) The opening cash balance of the company is expected to be Rs. 50000.

OR

Que.1 Nippon Limited Manufactures two products using one type of material and one grade of labour. Following is a company's information for next period's budget.

Particular	Product 'A'	Product 'B'
Budgeted Sales (Units)	3600	4800
Budgeted Material Consumption Per Product (kg)	5	3
Budgeted Material Cost (Rs. 12 per kg)	12	12
Standard Hours allowed per product	5	4
Budgeted Wage Rate (Rs. 8 per Hour)	8	8

Overtime premium is 50% and is payable if a worker works for more than 40 hours a week there are 90 direct workers.

The target productivity ratio (efficiency ratio) for the productive hours worked by the direct workers in actually manufacturing the products is 80%. In addition, non-productive down time is budgeted at 20% of the productive hours worked.

There are 12 weeks of 5 days in the budget period and it is anticipated that sales and production will occur evenly throughout the whole period.

It is anticipated that stock at the beginning of the period will be

Product 'A' 1020 Units
Product 'B' 2400 Units
Raw Materials 4300 kgs

The target closing stock expressed in terms of anticipated activity during the budget period are:

Product 'A' 15 Days (sales)
Product 'B' 20 Days (sales)
Raw material consumption 10 Days

From the above information prepare:

- 1) Production budget
- 2) Material requirement budget
- 3) Direct labour hour budget
- 4) Direct wages budget

Que.2 Following information is taken from the data of a factory. (20)

Particular	A	B
Sales Price	200	500
Material (Rs. 20 per liter)	40	160
Wages (Rs. 10 Per hour)	50	100
Variable overheads	20	40
Total Fixed Cost Rs. 15000		

In order to find out the profitable production mix suggests the production of which product is more profitable in case of key factor in following cases:

- 1) When Raw material is key factor
- 2) When Wages/ Production capacity is key factor
- 3) When sales volume is key factor

Decide the profitable production mix in case the total available raw material is 1000 liter and the maximum 300 units of each product can be produced.

OR

Que.2 A manufacturing company produces 20000 units by operating at 60% of the capacity and sells at a price of Rs. 30 per unit. The budgeted figures for the year 2023 are as follows.

Particular	Amount
Production (Units)	20000
Raw Material @ Rs. 4.25	Rs. 85000
Direct Labour @ Rs. 5.75	115000
Variable factory overhead @ Rs. 7.75	155000
Fixed Factory Overhead	125000
Fixed selling and administrative costs	72500
Variable selling costs 2.75% of Selling Price	

The company receives a special order for 10000 units from a firm. The company desires to earn a profit of Rs. 1.00 per unit and no selling expenses are to be incurred for the special order.

Que.3 Rayon Limited expects to sell 600000 units to earn 20% profit on investment. They provide the following information. (15)

Fixed Assets 10,00,000
Current Assets 30,00,000
Fixed Expenses 10,00,000
Variable Expenses per unit Rs.2

As per market condition they can sale 400000 units in market. So that they proposed division 'P' to purchase it. Manager of division 'P' is ready to buy at Rs. 3 per unit but, manager is firm to sale at Rs. 5 per unit.

If division 'P' is not purchased these goods and sold 400000 units in the market then they can save fixed assets 10% and stock investment Rs. 200000 and fixed cost by Rs. 140000.

Give advice whether 200000 units are transferred to division 'P' at Rs. 3 or not.

OR

Que.3 Maruti Company limited has two division namely 'X' and 'Y'. Production of 'X' is sold in market and production of 'Y' be used for more process. Manager of Division 'Y' states that transfer price of 'Y' is high.

Total assets of the company are Rs. 8 lakhs. 'X' sold 40000 units and 'Y' sold 10000 units at Rs. 20 per unit.

There is no expectation of change in demand. Variable cost per unit is Rs. 12 and fixed expenses are Rs. 2 Lakh.

Manager of division 'Y' expects that transfer price should be Rs. 18

If division 'Y' stops these sales they can save Rs. 30000 in fixed expenses and Rs. 175000 in investment of assets.

Should division 'Y' transfer its production at Rs. 18? Which minimum price should be decided by division 'X'?

Que.4 State concept and classification of quality cost. (15)

OR

Que.4 What is Value Analysis? Explain the impact of Value Engineering on profit.
